

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI.410.009.02.2015
P/15/080

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach
al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 4, 25-520 Kielce
T +48 41 249 91 00, F +48 41 249 91 05
lki@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/15/080 – System szczepień ochronnych dzieci.
<i>Okres objęty kontrolą</i>	Lata 2011-2015 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych). Badania kontrolne bezpośrednio mogą również dotyczyć działań wcześniejszych, których skutki miały wpływ na realizację zadań w kontrolowanym okresie.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
<i>Kontroler</i>	Zbigniew Majewski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93150 z dnia 28 lipca 2015 r. [dowód: akta kontroli str. 1-2]
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Skarżysku-Kamiennej, ul. Czerwonego Krzyża 10, 26-110 Skarżysko-Kamienna (dalej: PSSE lub Stacja).
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Anna Chrzanowska, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skarżysku-Kamiennej (dalej: PPIS) [dowód: akta kontroli str. 3-4]

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Działalność PSSE w zakresie organizacji i nadzoru nad szczepieniami ochronnymi dzieci prowadzona była zgodnie z wewnętrznymi procedurami oraz wytycznymi głównego i wojewódzkiego inspektora sanitarnego. PPIS sprawował nadzór nad świadczeniodawcami w zakresie realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych oraz ewidencjonowania niepożądanych odczynów poszczepiennych, poprzez prowadzenie corocznych kontroli w tym zakresie. Jednak kontrole przeprowadzone przez Stację w latach 2011-2015 (I półrocze) u dwóch świadczeniodawców nie ujawniły w szczególności dziewięciu osób trwale uchylających się od obowiązku szczepień w latach 2011-2014, w tym pięciu, które złożyły pisemne oświadczenia o niewyrażeniu zgody na szczepienia dzieci. W wyniku kontroli Stacji świadczeniodawcy nie zostali również zobowiązani do prawidłowego sporządzania kwartalnych sprawozdań, w których powinni wykazywać rzetelne dane o osobach uchylających się od szczepień. Powyższe mogło być przyczyną niepodjęcia przez PPIS działań mających na celu wyegzekwowanie od opiekunów dzieci obowiązku ich zaszczepienia.

Stacja prowadziła działalność edukacyjną i informacyjną, której celem było rozpowszechnianie wiedzy na temat skuteczności i konieczności przeprowadzania szczepień ochronnych dzieci, współpracując w tym zakresie z innymi podmiotami. Sposób gospodarowania, w tym przechowywania i przekazywania preparatów szczepionkowych świadczeniodawcom, spełniał wymogi określone przez Ministra Zdrowia w rozporządzeniu z dnia 15 listopada 2010 r. w sprawie sposobu przekazywania szczepionek świadczeniodawcom prowadzącym obowiązkowe szczepienia ochronne oraz sposobu przechowywania szczepionek stanowiących rezerwę przeciwepidemiczną kraju².

Na koniec pierwszego półrocza 2015 r. Stacja posiadała informacje uzyskane od świadczeniodawców o trzech osobach uchylających się od obowiązku przeprowadzenia szczepień ochronnych dzieci. W dwóch przypadkach PPIS nie dopełnił obowiązku niezwłocznego wysłania upomnień do osób trwale uchylających się od zaszczepienia dzieci, w efekcie czego nie było możliwe podjęcie dalszych działań egzekucyjnych w trybie administracyjnym, w celu wyegzekwowania obowiązku zaszczepienia dzieci.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej wg 3-stopniowej skali ocen jest nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie daje prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, NIK stosuje ocenę opisową.

² Dz. U. Nr 232, poz. 1524.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Standardy bezpieczeństwa w zakresie szczepień ochronnych

Opis stanu faktycznego

PSSE posiadała opracowane własne procedury i instrukcje dotyczące:

- transportu preparatów szczepionkowych z magazynu Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach (dalej: WSSE) do siedziby Stacji;
- mycia i dezynfekcji urządzeń chłodniczych przeznaczonych do przechowywania preparatów szczepionkowych;
- magazynowania preparatów szczepionkowych i kontroli zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego;
- zasad postępowania w przypadku otrzymania na telefon alarmowy PSSE automatycznego komunikatu SMS informującego o przekroczonych progach prawidłowej temperatury w urządzeniach chłodniczych;
- wydawania preparatów szczepionkowych z magazynu Stacji podmiotom leczniczym świadczącym usługi z zakresu szczepień ochronnych;
- konserwacji i modernizacji wyposażenia. [dowód: akta kontroli str. 5-10a]

PPIS przekazywał świadczeniodawcom działającym na terenie powiatu skarżyskiego wytyczne dotyczące szczepień ochronnych. Dotyczyły one m.in.: realizacji Programów Szczepień Ochronnych, przechowywania i przygotowania do podania szczepionek skojarzonych, zmian w stosowaniu preparatów szczepionkowych, zawiadomień o wycofaniu z obrotu produktów leczniczych, zaleceń w sprawie pobierania próbek w kierunku diagnostyki odry oraz zaleceń w zakresie sposobu pakowania i transportu materiałów klinicznych. Ponadto Stacja przekazała do dyrektorów ZOZ na terenie powiatu skarżyskiego wzory druków sprawozdawczych obowiązujących w punktach szczepień z wnioskiem o ich terminowe sporządzenie i przekazywanie do Stacji. [dowód: akta kontroli str. 11-59]

PPIS otrzymywał (za pośrednictwem Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego) od Głównego Inspektora Sanitarnego wytyczne dotyczące szczepień ochronnych. Wytyczne dotyczyły m.in. obowiązkowych szczepień przeciw: poliomyelitis w 6 roku życia, błonicy, tężcowi, krztuścowi oraz pneumokokom. Stacja przekazywała otrzymane wytyczne do świadczeniodawców. [dowód: akta kontroli str. 60-79]

PSSE nie organizowała szkoleń dla świadczeniodawców w zakresie realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych.

Kierownik Sekcji Nadzoru Przeciwepidemicznego Mirosława Kaluga (dalej: Kierownik Sekcji) wyjaśniła: *System szkoleń dla świadczeniodawców, w tym szkoleń kaskadowych jest na etapie rozważania, ale ze względu na zróżnicowany charakter obowiązków wynikający z zakresu pracy Sekcji i na ograniczoną liczbę pracowników nie został wdrożony, co nie oznacza, że pracownicy nie szkolą personelu zatrudnionego w nadzorowanych podmiotach leczniczych. Szkolenia takie odbywają się w trakcie przeprowadzania kontroli sanitarnych, przy odbiorze preparatów szczepionkowych, niejednokrotnie udzielane są telefoniczne instrukcje pielęgniarkom, lekarzom, które najczęściej dotyczą uodpornienia p/wzw typu B, p/kleszczowemu zapaleniu mózgu, szczepień dla osób podróżujących.* [dowód: akta kontroli str. 80]

Kierownik Sekcji wskazała na trudności w realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych, polegające na:

- czasowym braku preparatów szczepionkowych w magazynach WSSE do realizacji szczepień, takich jak: DTaP, Polio Sabin;
- krótkich terminach ważności preparatów szczepionkowych – przeważnie dotyczyło to preparatów p/poliomyelitis: Polio Sabin, Imovax Polio, BSG, p/wzw typu B. Najkrótsze terminy ważności od momentu przyjęcia szczepionki na stan magazynu PSSE do jej wykorzystania wynosiły od jednego miesiąca do trzech miesięcy, np.: BCG szczepionka p/gruźlicy przyjęta na stan magazynu w dniu 12 września 2012 r. z datą ważności do 31 października 2012 r., Polio Sabin szczepionka p/poliomyelitis doustna przyjęta do magazynu 20 lutego 2013 r. z datą ważności do 31 marca 2013 r., Imovax Polio szczepionka p/poliomyelitis inaktywowana przyjęta do magazynu 10 grudnia 2013 r.

- z datą ważności 28 lutego 2014 r. oraz szczepionka Euvax B p/wzw typu B przyjęta do magazynu 10 grudnia 2013 r. z datą ważności 28 lutego 2014 r.;
- zbyt małym zaangażowaniu lekarzy w edukację rodziców uchylających się od szczepień obowiązkowych dzieci. [dowód: akta kontroli str. 81, 275]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Realizacja zadań związanych z systemem obowiązkowych szczepień ochronnych

Opis stanu
faktycznego

2.1. W badanym okresie liczba osób podlegających obowiązkowi szczepień ochronnych przedstawiała się następująco:

- w roku 2011 – 11.969 osób, w tym do lat 18 – 11.288 osób;
- w roku 2012 – 11.676 osób, w tym do lat 18 – 10.959 osób;
- w roku 2013 – 11.252 osoby, w tym do lat 18 – 10.569 osób;
- w roku 2014 – 11.153 osoby, w tym do lat 18 – 10.510 osób;
- w I półroczu 2015 r. – 10.599 osób, w tym do lat 18 – 9.932 osoby.

Wskaźnik procentowy liczby osób podlegających obowiązkowi szczepień ochronnych w roku 2014 do liczby osób w roku 2011 wynosił – 93,2%, natomiast wskaźnik procentowy liczby osób do lat 18 w tym samym okresie był na podobnym poziomie i wynosił – 93,1%.

Liczba osób, u których wykryto choroby objęte obowiązkiem szczepień ochronnych w poszczególnych latach wynosiła: 29 – w 2011 r., 30 – w 2012 r., 33 – w 2013 r., 18 – w 2014 r. oraz 9 – na koniec I półrocza 2015 r. Wskaźnik procentowy ww. liczby osób w roku 2014 do roku 2011 wynosił – 62,1%.

Liczba świadczeniodawców realizujących obowiązkowy program szczepień ochronnych w latach 2011-2012 wynosiła 12, a od roku 2013 do dnia kontroli – 13.

Liczba punktów szczepień w latach 2011-2012 wynosiła – 12, w 2013 r. – 13, a od 2014 r. do dnia kontroli – 14. [dowód: akta kontroli str. 82]

Od obowiązku przeprowadzenia szczepień uchylało się: siedem osób w 2011 r., sześć w 2012 r., dwie w 2013 r. oraz sześć w 2014 r. W pierwszym półroczu 2015 r. nie odnotowano osób uchylających się od ww. obowiązku. Na dzień 31 czerwca 2015 r. 18 osób dopełniło obowiązku szczepień dzieci, natomiast, wg danych przekazanych do PSSE przez świadczeniodawców pozostałe trzy w dalszym ciągu uchylały się od jego wykonania. W dalszej części wystąpienia pokontrolnego (pkt 2.4.) opisano działania Stacji mające na celu wyegzekwowanie od tych trzech osób wykonania szczepień obowiązkowych dzieci. Najczęściej nierealizowane szczepienia dotyczyły dawki uzupełniającej szczepienia podstawowego u dzieci w 16-18 miesiącu życia oraz pierwszej dawki przypominającej w szóstym roku życia. [dowód: akta kontroli str. 205]

W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu skarżyskiego wykonanych zostało 11.886 szczepień zalecanych³, z tego: 1934 w 2011 r., 3087 w 2012 r., 2769 w 2013 r., 3066 w 2014 r. oraz 1030 w pierwszym półroczu 2015 r.

Najwięcej szczepień zalecanych wykonano przeciwko:

- grypie – 4896, z tego: 272 w 2011 r., 1539 w 2012 r., 1520 w 2013 r., 1501 w 2014 r. oraz 64 w I półroczu 2015 r.;
- tężcowi – 4030, z tego: 790 w 2011 r., 936 w 2012 r., 751 w 2013 r., 1009 w 2014 r. oraz 544 w I półroczu 2015 r.;
- zakażeniu Streptococcus pneumoniae – 1185, z tego: 240 w 2011 r., 282 w 2012 r., 204 w 2013 r., 234 w 2014 r. oraz 225 w I półroczu 2015 r.

Najmniej szczepień zalecanych wykonano przeciwko:

- zakażeniu wirusem brodawczaka – 20, z tego: pięć w 2011 r., dziesięć w 2012 r., jedno w 2013 r., żadnego w 2014 r. oraz cztery w I półroczu 2015 r.;

³ W skład szczepień zalecanych wchodzi: WZW typu A, dur brzuszny, ospa wietrzna, kleszczowe zapalenie mózgu, grypa, zakażenie Neisseria meningitidis, żółta febra, zakażenia Streptococcus pneumoniae, biegunki rotawirusowe, wścieklizna, tężec, zakażenie wirusowe brodawczaka, cholera.

- durowi brzuszemu – 22, z tego: sześć w 2011 r., sześć w 2012 r., żadnego w 2013 r., siedem w 2014 r. oraz trzy w I półroczu 2015 r.

Nie wykonano żadnego szczepienia przeciwko cholercie i żółtej febrze.

Najwyższy wskaźnik wzrostu zaszczepień (porównanie roku 2014 do roku 2011) wystąpił w grupie szczepień przeciwko: ospie wietrznej – o 200%, biegunki rotawirusowe – o 84,9%, tężcowi – o 27,7% oraz wścieklicznie i durowi brzuszemu – o 16,6%. Najwyższy spadek zaszczepień dotyczył chorób: WZW typu A – spadek o 85,7% oraz grypa – o 45%.

W badanym okresie zanotowano 7069 zachorowań w grupie chorób objętych zaleceniami szczepień ochronnych, z tego: 627 w 2011 r., 1073 w 2012 r., 2483 w 2013 r., 645 w 2014 r. oraz 2237 w I półroczu 2015 r.

Zachorowania wystąpiły w następującej grupie chorób:

- ospa wietrzna – 1865 zachorowań, z tego: 440 w 2011 r., 320 w 2012 r., 283 w 2013 r., 381 w 2014 r. oraz 441 w I półroczu 2015 r.;
- grypa – 5050, z tego: 175 w 2011 r., 735 w 2012 r., 2184 w 2013 r., 225 w 2014 r. oraz 1731 w I półroczu 2015 r.;
- biegunki rotawirusowe – 146, z tego: 12 w 2011 r., 21 w 2012 r., 14 w 2013 r., 38 w 2014 r. oraz 61 w I półroczu 2015 r.

W analizowanym okresie (w 2011 r.) wystąpił jeden zgon, którego przyczyną było zachorowanie na grypę. [dowód: akta kontroli str. 83]

Stosownie do § 1 zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 7 lipca 1986 r. w sprawie obowiązków sprawozdawczych Państwowej Inspekcji Sanitarnej⁴, PSSE sporządzała roczne sprawozdanie z realizacji badań tuberkulinowych⁵ oraz zaszczepienia dzieci, młodzieży i osób dorosłych, według wzoru stanowiącego załącznik nr 10 do zarządzenia (Mz-54). [dowód: akta kontroli str. 84-91]

Powyższe sprawozdania Mz-54 były źródłem danych do opracowania przez PSSE raportów o stanie sanitarnym powiatu skarżyskiego za poszczególne lata objęte badaniem kontrolnym. W raportach tych dokonano m.in. oceny realizacji Programu Szczepień Ochronnych na terenie nadzorowanego powiatu oraz wyszczególniono działania jakie Stacja podjęła w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarno-epidemiologicznego.

Z raportów o stanie sanitarnym powiatu skarżyskiego za lata 2011-2014 wynikało, że PSSE oceniała wykonawstwo obowiązkowych szczepień ochronnych, w ramach Programu Szczepień Ochronnych na poziomie dobrym. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w powiecie skarżyskim, wg raportów za lata 2011-2013, była korzystna dla większości rejestrowanych chorób (spadek zatruc, zakażeń pokarmowych, spadek zachorowań na boreliozę, giardiozę, wzw typu B przewlekłe). W raporcie za 2014 r. stwierdzono, że sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych była zróżnicowana i mimo wystąpienia wzrostu niektórych zachorowań, nie zagrażała bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców powiatu. Raporty zawierały ponadto informacje o formach prowadzonego nadzoru nad świadczeniodawcami realizującymi obowiązkowe szczepienia ochronne oraz o zaleceniach pokontrolnych i ich realizacji przez te jednostki. [dowód: akta kontroli str. 92-110]

W latach 2011-2014 zaszczepionych zostało w ramach szczepień obowiązkowych 14.706 dzieci w drugim roku życia, z tego: 4229 w 2011 r., 3520 w 2012 r., 3868 w 2013 r. oraz 3089 w 2014 r.

Stan zaszczepienia dzieci w drugim roku życia, wg rodzajów szczepień obowiązkowych, przedstawiał się następująco:

- błonica, haemophilus influenzae typu b, krztusiec, tężec, poliomyelitis – po 1.014 zaszczepień, z tego: 304 w 2011 r., 235 w 2012 r., 263 w 2013 r. oraz 212 w 2014 r.;
- gruźlica – 2193 zaszczepienia, z tego: 623 w 2011 r., 501 w 2012 r., 553 w 2013 r. oraz 516 w 2014 r.;

⁴ Dz. Urz. MZ Nr 10, poz. 39.

⁵ Rodzaj badania diagnostycznego wykonywanego dla sprawdzenia stanu przeciwo gruźliczej odpowiedzi immunologicznej organizmu.

- odra i świnka – po 1790 zaszczepień, z tego: po 489 w 2011 r., 449 w 2012 r., 516 w 2013 r. oraz 336 w 2014 r.;
- WZW typu B – 2173 zaszczepienia, z tego: 619 w 2011 r., 497 w 2012 r., 552 w 2013 r. oraz 505 w 2014 r.

W latach 2011-2015 (I półrocze) liczba zachorowań na ww. choroby wynosiła 119, z tego: 29 w 2011 r., 30 w 2012 r., 33 w 2013 r., 18 w 2014 r. oraz 9 w pierwszym półroczu 2015 r.

Zachorowania w ww. okresie dotyczyły:

- gruźlicy – 58 zachorowań, z tego: 20 w 2011 r., 15 w 2012 r., pięć w 2013 r., 12 w 2014 r. oraz sześć w pierwszym półroczu 2015 r.;
- krztuśca – trzy zachorowania, po jednym w 2011, 2012 i 2014 r.;
- różyczki – 31 zachorowania, z tego: jedno w 2011 r., trzy w 2012 r., 24 w 2013 r., jedno w 2014 r. oraz dwa w pierwszym półroczu 2015 r.;
- świnki – 12 zachorowań, z tego: dwa w 2011 r., trzy w 2012 r., cztery w 2013 r., trzy w 2014 r. oraz żadnego w pierwszym półroczu 2015 r.;
- WZW typu B – 14 zachorowań, z tego: pięć w 2011 r., osiem w 2012 r., żadnego w 2013 r. i w 2014 r. oraz jeden w pierwszym półroczu 2015 r.

Nie odnotowano zachorowań na: błonicę, haemophilus influenzae typu b, poliomyelitis i tężec. W badanym okresie nie odnotowano żadnego zgonu na choroby zakaźne objęte obowiązkowymi szczepieniami. [dowód akta kontroli str. 111]

W latach 2011-2015 (do 7 sierpnia 2015 r.) PSSE nie otrzymała ze szpitali dokumentacji medycznej (kart uodpornienia) celem ustalenia świadczeniodawcy. Natomiast w roku 2015 Stacja otrzymała od Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego zaświadczenie o przeprowadzonym lekarskim badaniu kwalifikacyjnym noworodka urodzonego w Szpitalu Specjalistycznym w Rzeszowie. Szczepień obowiązkowych noworodka p/wzw typu B i gruźlicy nie wykonano z powodu niewyrażenia zgody opiekunów prawnych. Przeprowadzone przez PSSE dochodzenie wykazało, że matka z dzieckiem nie przebywa pod wskazanym adresem w Skarżysku-Kamiennej i po ustaleniu aktualnego ich pobytu dokumentację przekazano do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tarnobrzegu. [dowód: akta kontroli str. 112-113]

2.2. Na terenie powiatu skarżyskiego w latach 2011-2012 funkcjonowało 12 świadczeniodawców realizujących obowiązkowy program szczepień ochronnych, a od 2013 r. liczba tych podmiotów zwiększyła się o jedną placówkę. Spośród tych świadczeniodawców trzech, tj.: Zespół Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy w Skarżysku-Kamiennej, Obwód Lecznictwa Kolejowego w Skarżysku-Kamiennej oraz Międzyzakładowy Ośrodek Medycyny Pracy w Skarżysku-Kamiennej podlegały nadzorowi WSSE. Placówki te jedynie zamawiały, pobierały i rozliczały preparaty szczepionkowe w PSSE, jednak nie podlegały kontroli Stacji w zakresie realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych.

PSSE w latach 2011-2012 sprawowała bezpośredni nadzór w zakresie szczepień ochronnych nad dziewięcioma, a od 2013 r. nad dziesięcioma świadczeniodawcami. Stacja w badanym okresie zrealizowała plany kontroli, według których każdy ze świadczeniodawców corocznie powinien być objęty kontrolą m.in. w zakresie realizacji programu szczepień ochronnych.

Według regulaminu organizacyjnego PSSE, nadzór w zakresie chorób zakaźnych, szczepień ochronnych oraz prowadzenia postępowań administracyjnych zgodnie z właściwością instancyjną i przygotowywanie wystąpień do innych organów w sytuacjach określonych w przepisach o zwalczaniu chorób zakaźnych – należy do zadań Sekcji Nadzoru Przeciwepidemicznego i Statystyki. [dowód: akta kontroli str. 261-274]

Szczegółowe badanie dziesięciu wybranych losowo kontroli przeprowadzonych przez Stację (pracowników Sekcji Nadzoru Przeciwepidemicznego i Statystyki) u świadczeniodawców wykazało, że zakres ich obejmował m.in.: spełnienie wymogów i procedur sanitarnych przez personel medyczny oraz jego kwalifikacje, standardy bezpieczeństwa przy wykonywaniu szczepień ochronnych oraz wyposażenie w sprzęt medyczny, sposób dokumentowania wykonanych szczepień, warunki przechowywania preparatów szczepionkowych, w tym zapewnienia łańcucha chłodniczego. W trakcie kontroli sprawdzano również dokumentację (karty szczepień) dzieci w zakresie ujawnienia przypadków osób uchylających się od

wykonania szczepień ochronnych oraz rzetelność sprawozdawczą pod kątem przekazywania do Stacji informacji o osobach uchylających się od obowiązkowych szczepień dzieci oraz postępowania świadczeniodawców w takich przypadkach, tj. wzywania rodziców w celu przeprowadzenia rozmów informacyjno-edukacyjnych. W trakcie kontroli sprawdzano także zgłaszalność chorób zakaźnych do Stacji oraz niepożądanych odczynów poszczepiennych, w tym sposób ich rejestrowania przez świadczeniodawców. [dowód: akta kontroli str. 114-121, 284-288]

Ponadto dodatkowym badaniem kontrolnym objęto dziewięć kontroli (wszystkie) wybranych w sposób celowy, które Stacja przeprowadziła w latach 2011-2015 (I półrocze) w: Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Bliżynie (cztery kontrole) oraz w Przychodni „Zdrowie” w Skarżysku-Kamiennej (pięć kontroli). W trakcie tych kontroli Stacja kontrolowała m.in. dokumentację z zakresu obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci, zgłaszalność do Stacji przez świadczeniodawców przypadków uchylania się opiekunów od wykonania obowiązku zaszczepienia dzieci oraz sporządzanie sprawozdań z realizacji szczepień ochronnych. W wyniku tych kontroli Stacja nie stwierdziła nieprawidłowości w zakresie poprawności sporządzania przez świadczeniodawców sprawozdań z realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych oraz realizacji obowiązku zgłaszania do PSSE osób uchylających się od zaszczepienia dzieci. [dowód: akta kontroli str. 280-282]

Kontrole prowadzone przez NIK równolegle u ww. świadczeniodawców wykazały, że:

- w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Bliżynie dwóch rodziców złożyło oświadczenia o braku zgody na szczepienia dzieci, tj.: rodzic dziecka urodzonego 28 lutego 2009 r. złożył oświadczenie 31 marca 2014 r. o braku zgody na szczepienia, które powinny zostać przeprowadzone w szóstym roku życia – termin szczepień upłynął 28 lutego 2015 r., natomiast rodzic dziecka urodzonego 23 września 2004 r. złożył oświadczenie 23 listopada 2014 r. o braku zgody na szczepienia, które powinny być przeprowadzone w 10 roku życia – termin szczepień upłynął 23 września 2014 r.;
- w Przychodni Zdrowie w Skarżysku-Kamiennej stwierdzono łącznie 21 osób, które nie dopełniły obowiązku szczepień ochronnych, w tym: trzech rodziców złożyło oświadczenia o braku zgody na szczepienia dzieci, tj.: rodzic urodzonego 22 marca 2012 r. uchylający się od zaszczepienia dziecka od października 2012 r., rodzic dziecka urodzonego 15 lutego 2009 r. uchylający się od zaszczepienia dziecka od lutego 2015 r. oraz rodzic dziecka urodzonego 18 września 2000 r. uchylający się od zaszczepienia dziecka w całym okresie objętym kontrolą NIK.

W sześciu przypadkach rodzice nie zgłaszali się na wezwania świadczeniodawcy w celu przeprowadzenia szczepień dzieci. Dotyczyło to: jednego dziecka urodzonego 20 czerwca 2010 r. – termin szczepień upłynął w lipcu 2011 r., dwojga dzieci urodzonych 20 grudnia 1998 r. i 24 stycznia 2012 r., których termin szczepień upłynął odpowiednio: w grudniu 2012 r. i lipcu 2012 r. Rodzice pozostałych trojga dzieci urodzonych w 2001 r. nie dopełnili obowiązku zgłoszenia się na szczepienia w okresie od marca do lipca 2015 r.

Dziewięcioro pełnoletnich dzieci urodzonych w 1996 r. pomimo wezwań nie zgłosiło się na szczepienia, które powinny być przeprowadzone od stycznia do sierpnia 2015 r.

Pozostałe trzy osoby, których dzieci urodziły się w latach 2000-2005, a termin szczepień upłynął, w jednym przypadku w sierpniu 2014 r., natomiast w pozostałych dwóch w styczniu 2015 r., dokonały zmiany miejsca pobytu nie dopełniając obowiązku powiadomienia świadczeniodawcy o nowym adresie zamieszkania. [dowód: akta kontroli str. 276-279]

Opisane wyżej przypadki uchylania się osób od obowiązku przeprowadzenia szczepień ochronnych nie zostały ujawnione podczas kontroli przeprowadzonych przez Stację u świadczeniodawców w latach 2011-2015 (I półrocze).

Kierownik Sekcji, która również uczestniczyła w tych kontrolach wyjaśniła: *W trakcie przeprowadzanych kontroli z zakresu szczepień ochronnych przez upoważnionych pracowników, kontrolowane są karty szczepień dzieci w sposób losowy, w ilości od dwóch do trzech roczników. Kontrola w tym zakresie nie jest w stanie objąć wszystkich roczników bowiem musiałaby trwać kilka dni, na co pracownicy sekcji przeprowadzający kontrole nie mają czasu ze względu na inne czynności wynikające z zadań sekcji. Sprawozdania kwartalne i roczne z obowiązkowych szczepień ochronnych są sprawdzane pod względem*

merytorycznym i nie jest możliwe sprawdzenie, czy ilość uchylających się osób wykazana w tych sprawozdaniach jest zgodna ze stanem faktycznym, gdyż wymagałoby to sprawdzenia wszystkich roczników, co jak wyżej wyjaśniono nie jest możliwe. [dowód: akta kontroli str. 283]

2.3. Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 15 listopada 2010 r. w sprawie sposobu przekazywania szczepionek świadczeniodawcom prowadzącym obowiązkowe szczepienia ochronne oraz sposobu przechowywania szczepionek stanowiących rezerwę przeciwepidemiczną kraju - zapotrzebowanie na szczepionki do przeprowadzenia obowiązkowych szczepień ochronnych na kolejny rok dla danego powiatu określa powiatowy inspektor sanitarny, zgodnie z wykazem chorób zakaźnych, sytuacji epidemiologicznej, danych demograficznych, struktury wiekowej mieszkańców oraz liczby osób obowiązanych do poddania się obowiązkowym szczepieniom.

PPIS sporządzał roczne zapotrzebowania na preparaty szczepionkowe zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych na dany rok. W zapotrzebowaniach ujęta była populacja dzieci i młodzieży do 19 roku życia, podlegająca obowiązkowym szczepieniom ochronnym. Liczba noworodków szacowana była na podstawie analizy urodzeń z lat ubiegłych oraz ilości kart szczepień znajdujących się u świadczeniodawców, z którymi również konsultowano zapotrzebowania na dany rodzaj szczepionki. Pracownicy Stacji Nadzoru Przeciwepidemicznego i Statystyki weryfikując zapotrzebowania brali pod uwagę wykorzystanie preparatów szczepionkowych w latach poprzednich i liczbę dzieci w danym roczniku do zaszczepienia. [dowód: akta kontroli str. 122 - 178]

Ogłędziny wykazały, że preparaty szczepionkowe przechowywane były w Stacji zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 13 marca 2015 r. w sprawie wymagań Dobrej Praktyki Dystrybucyjnej⁶. Do magazynu szczepionek znajdującego się w odrębnym pomieszczeniu dostęp posiadały tylko osoby uprawnione. Preparaty szczepionkowe przechowywane były w urządzeniach chłodniczych, w których temperatura była nadzorowana w sposób ciągły za pomocą rejestratorów. Sposób składowania szczepionek w urządzeniach chłodniczych zapewniał swobodny przepływ powietrza pomiędzy półkami. Szczepionki były oznakowane w języku polskim i posegregowane wg dat ważności. Stacja posiadała agregat prądotwórczy, który zapewniał funkcjonowanie urządzeń chłodniczych na wypadek braku dostawy prądu. [dowód: akta kontroli str. 179-191]

W okresie objętym kontrolą w PSSE nie wystąpiła sytuacja, w której nie wykorzystano szczepionek przed upływem terminu ich ważności. W przypadku szczepionek posiadających krótki termin ważności pracownicy Stacji otrzymywali informację o nazwie szczepionki i jej terminie ważności z WSSE, a następnie ustalali ze świadczeniodawcami zapotrzebowanie na takie szczepionki, w celu zamówienia ich w ilościach do niezwłocznego wykorzystania. [dowód: akta kontroli str. 198]

W badanym okresie w Stacji nie wystąpiła sytuacja niewykorzystania szczepionek znajdujących się na stanie magazynu, z przyczyn zależnych od PSSE. Natomiast w 2013 r. na podstawie trzech decyzji Głównego Inspektora Farmaceutycznego (dalej: GIF) wycofane zostały z obrotu (na terenie całego kraju) następujące szczepionki, które były w magazynie Stacji: DTP – 35 ampułek, Euvax B 0,5 ml – 25 dawek oraz Tripacel – 113 dawek. W uzasadnieniu decyzji GIF stwierdził, że szczepionki zostały wycofane ze względu na ich niehomogenność, która mogła stanowić zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzkiego. [dowód: akta kontroli str. 199-202]

Na terenie powiatu skarżyskiego od stycznia 2015 r. do czasu kontroli (7 sierpnia 2015 r.) wystąpiły problemy związane z brakiem szczepionek: Infanrix DTPa oraz Tripacel (p/ błonicy, tężcowi i krztuścowi – bezkomórkowa, adsorbowana). Szczepionki te wykorzystywane są do uodpornienia dzieci do drugiego roku życia ze wskazaniem do ich stosowania oraz całej populacji dzieci w szóstym roku życia. W zastępstwie tych szczepionek u dzieci do drugiego roku życia wykorzystywana była szczepionka wysokoskojarzona przeciwko: błonicy, tężcowi, krztuścowi (bezkomórkowa złożona),

---

⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 381.

poliomyelitis (inaktywowana) i haemophilus influenzae typu B, czyli 5 w 1 (szczepionka Pentaxim). Natomiast u dzieci w szóstym roku życia, w zastępstwie wykorzystywana była szczepionka Qadracel (DTaP/IPV) oraz szczepionka Boostrix p/błonicy, tężcowi i krztuścowi z obniżoną ilością antygenów. W trakcie kontroli w magazynie Stacji brak było szczepionek do realizacji dawki przypominającej u dzieci w szóstym roku życia, co było spowodowane ich brakiem w magazynie preparatów szczepionkowych w WSSE, skąd pobierane są one przez Stację. Szczepionka Qadracel była dostępna w magazynie Stacji do 23 kwietnia 2015 r., natomiast szczepionka Boostrix do 1 lipca 2015 r. [dowód: akta kontroli str. 192-197]

W Stacji nie określono specjalnych procedur przekazywania szczepionek pomiędzy WSSE, PSSE i świadczeniodawcami, mających na celu minimalizowanie skutków chwilowych niedoborów szczepionek i zapobieganiu ich przeterminowaniu.

Kierownik Sekcji wyjaśniła: *Niedobory szczepionek mają charakter incydentalny i najprawdopodobniej spowodowane są zaburzeniami w ciągłości produkcji szczepionek i brakiem ich podaży na rynku. Zarówno WSSE jak i PSSE postępują wówczas zgodnie z otrzymanymi wytycznymi z GIS. O pojawiającym się problemie związanym z niedoborem lub brakiem szczepionek i podjętych środkach zaradczych zawsze informowani są świadczeniodawcy. W celu zapobiegania przeterminowaniu szczepionek obowiązuje zasada, że szczepionki z krótszym terminem ważności wydawane są w pierwszej kolejności, natomiast szczepionki z bardzo krótkim terminem ważności zapotrzebowane są tylko i wyłącznie po uprzednim uzgodnieniu ich ilości ze świadczeniodawcami.* [dowód: akta kontroli str. 203]

2.4. W okresie od 2011 r. do 30 czerwca 2015 r., wg danych przekazanych do Stacji przez świadczeniodawców, na terenie powiatu skarżyskiego 21 osób nie dopełniło obowiązku przeprowadzenia szczepień dzieci, z tego: siedem w 2011 r., sześć w 2012 r. dwa w 2013 r. oraz sześć w 2014 r. (w 2015 r. nie odnotowano takich przypadków). Na koniec I półrocza 2015 r. – 18 osób na skutek podjętych działań przez świadczeniodawców oraz Stację dopełniło obowiązku szczepień, natomiast pozostałe trzy w dalszym ciągu uchylały się od jego wykonania. [dowód: akta kontroli str. 205]

Sposób postępowania PSSE z trzema osobami, które w dalszym ciągu uchylały się od obowiązku zaszczepienia dzieci przedstawiał się następująco:

– informacja o rodzicach uchylających się od obowiązku szczepień, których dziecko urodziło się 29 sierpnia 2008 r. wpłynęła od świadczeniodawcy do Stacji w pierwszym kwartale 2014 r. Obecnie dziecko jest w ósmym roku życia i nie zostało zaszczepione pierwszą dawką przypominającą tzw. DTPa i Polio Sabin, którą powinno przyjąć w wieku sześciu lat, tj. w 2013 r. Pracownicy Stacji odwiedzili rodzinę dwukrotnie w 2014 r. nikogo nie zastając w domu. W międzyczasie rodzina zmieniła świadczeniodawcę nie zostawiając informacji o adresie nowej przychodni zdrowia. Działania Stacji doprowadziły do ustalenia nowego świadczeniodawcy, który po rozmowach z matką dziecka uzyskał zapewnienie, że w najbliższym czasie dziecko poddane zostanie szczepieniu; [dowód: akta kontroli str. 217-219]

– w trzecim kwartale 2014 r. Stacja otrzymała informację od świadczeniodawcy o rodzicach dziecka urodzonego 9 lipca 2011 r. Obecnie dziecko jest w piątym roku życia, a rodzice nie poddali go szczepieniom: p/odrze, śwince i różyczce, które powinny być przeprowadzone w 13-14 miesiącu życia oraz szczepieniom: DTP, IPL i Heamophil. Inf. b, które należało przeprowadzić u dziecka w 16-18 miesiącu życia. Pracownicy Stacji trzykrotnie odwiedzili matkę dziecka i nie zdołali jej nakłonić do przeprowadzenia obowiązkowych szczepień. Z adnotacji urzędowych sporządzonych na okoliczność wizyt u matki dziecka wynika, że zachowywała się ona agresywnie i nie wykazywała woli poddania dziecka szczepieniom. Upomnienie do rodziców dziecka zostało wystawione dopiero w trakcie kontroli NIK, w dniu 27 sierpnia 2015 r., tj. po upływie prawie roku od przekazaniu informacji przez świadczeniodawcę; [dowód: akta kontroli str. 220-223]

– o rodzicach trzeciego dziecka, urodzonego 9 grudnia 2011 r., uchylających się od obowiązku szczepień Stacja otrzymała informację od świadczeniodawcy w pierwszym kwartale 2013 r. Dziecko zaszczepione zostało tylko I dawką p/wzw B w szpitalu. Matka

dziecka złożyła 19 stycznia 2012 r. pisemne oświadczenie świadczeniodawcy o niewyrażeniu zgody na wykonanie zalecanych szczepień ochronnych dziecka. Działania związane z wyegzekwowaniem obowiązku szczepień od rodziców Stacja podjęła dopiero po upływie ponad roku od uzyskania informacji od świadczeniodawcy. W dniu 23 maja 2014 r. (po uprzednim telefonicznym wezwaniu w dniu 20 maja 2014 r.) z matką dziecka przeprowadzona została w siedzibie PSSE rozmowa, w trakcie której poinformowana została ona o obowiązku przeprowadzenia szczepień dziecka oraz o odpowiedzialności prawnej w przypadku uchylania się od wykonania tego obowiązku. Matka dziecka nie uwzględniła przedstawionych jej argumentów i w dalszym ciągu odmawiała poddania dziecka szczepieniom. Po upływie ponad roku od przeprowadzonej rozmowy, w dniu 10 sierpnia 2015 r. PSSE wysłała pisma, oddzielnie do każdego z rodziców dziecka, pouczające o przeprowadzeniu obowiązkowych szczepień ochronnych dziecka. Następnie w dniu 20 sierpnia 2015 r. (w trakcie kontroli NIK) do rodziców wysłane zostały upomnienia wzywające do wykonania tychże szczepień w terminie siedmiu dni od daty otrzymania upomnienia. [dowód: akta kontroli str. 224-238]

PPIS nie prowadził działań egzekucyjnych (nie formułował wniosków o wszczęcie egzekucji administracyjnej i nie kierował spraw do sądu) w stosunku do rodziców dzieci, u których obowiązek szczepień ochronnych nie został zrealizowany. [dowód: akta kontroli str. 204]

W okresie od 2011 r. do 30 czerwca 2015 r. pracownicy Stacji nie nakładali grzywien w drodze mandatu karnego na świadczeniodawców zajmujących się wykonywaniem szczepień ochronnych za wykroczenia określone w art. 51 pkt 2 i 3 oraz art. 52 pkt 3 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi⁷, tj. za: wykonywanie szczepień bez wymaganych uprawnień, nieprawidłowe i nierzetelne prowadzenie dokumentacji medycznej dot. szczepień, niezawiadomianie rodziców lub opiekunów prawnych o obowiązku poddania dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz niezgłaszanie przypadków niepożądanego odczynu poszczepiennego (dalej: NOP) do Stacji. [dowód: akta kontroli str. 216]

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono następującą nieprawidłowość.

PSSE w pierwszym kwartale 2013 r. oraz trzecim kwartale 2014 r. uzyskała od świadczeniodawców informacje o rodzicach uchylających się od obowiązku zaszczepienia dzieci. Podjęte przez Stację działania polegające na wizytach u rodziców i przeprowadzonych rozmowach nie przyniosły pożądanego skutku. Upomnienie do rodziców dziecka urodzonego 9 grudnia 2011 r. wysłane zostało dopiero w dniu 20 sierpnia 2015 r., tj. po upływie ponad dwóch lat od otrzymania informacji przekazanej przez świadczeniodawcę w pierwszym kwartale 2013 r., a do rodziców dziecka urodzonego 9 lipca 2011 r. upomnienie zostało wysłane 27 sierpnia 2015 r., tj. po upływie prawie roku od uzyskania informacji od świadczeniodawcy. [dowód: akta kontroli str. 224-238, 257-258]

Zgodnie z dyspozycją zawartą w piśmie WSSE z dnia 28 marca 2014 r., znak: SEI.Va.9011.1.10.2014 – PPIS, w przypadku upłynięcia terminu wykonania obowiązku poddania dziecka szczepieniu ochronnemu przez jego opiekuna prawnego lub faktycznego, przed sformułowaniem wniosku o wszczęcie egzekucji administracyjnej, w sytuacji uporczywego (pomimo wcześniej podjętych przez PSSE działań informacyjno-edukacyjnych) uchylania się zobowiązanych od wykonania obowiązku szczepień, powinien do nich wysłać pisemne upomnienie. Po upływie siedmiu dni od doręczenia upomnienia, w przypadku niewykonania obowiązku szczepień, PPIS powinien skierować do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego ze wskazaniem środka egzekucyjnego⁸. Do wniosku powinien być dołączony tytuł wykonawczy oraz dowód doręczenia upomnień. [dowód: akta kontroli str. 239-241]

⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 947 ze zm.

⁸ W dniu 27 lutego 2014 r. Wojewoda Świętokrzyski zawarł ze Świętokrzyskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Kielcach porozumienie w sprawie powierzenia prowadzenia spraw z zakresu egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym.

PPIS wysyłając upomnienia ze zwłoką nie mógł podejmować czynności w drodze egzekucji administracyjnej, bowiem zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁹, podjęcie takich czynności uwarunkowane jest wcześniejszym wysłaniem upomnienia do osoby zobowiązanej do wykonania określonych czynności (w tym przypadku poddania dziecka obowiązkowym szczepieniom).

Za powyższą zwłokę w podjęciu działań egzekucyjnych odpowiedzialny jest PPIS Anna Chrzanowska, z wyjaśnienia której wynika, że przyczyną zwłoki w wysłaniu upomnień były długotrwałe nieobecności w pracy dwóch pracowników, tj. kierownika Sekcji Nadzoru Przeciwepidemicznego – pięć miesięcy oraz pracownika sprawującego bieżący nadzór sanitarny w zakresie szczepień – również pięć miesięcy. [dowód: akta kontroli str. 259-260]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Kontrole NIK przeprowadzone równoległe z kontrolą w PSSE u dwóch świadczeniodawców nadzorowanych przez Stację wykazały, że 23 osoby uchylały się od obowiązku przeprowadzenia szczepień ochronnych, w okresie od 2011 r. do sierpnia 2015 r., w tym pięć osób, które złożyły pisemne oświadczenia o niewyrażeniu zgody na przeprowadzenie szczepień. Z ustaleń kontroli NIK wynika, że nie dopełnili oni obowiązku powiadamiania PSSE o przypadkach osób uchylających się od przeprowadzenia obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nie wyszczególnili tych osób w sprawozdaniach kwartalnych przekazanych do Stacji. [dowód: akta kontroli str. 276-279]

Kontrole przeprowadzone przez PSSE w latach 2011-2015 (I półrocze) u tych świadczeniodawców nie ujawniły, w szczególności dziewięciu osób, które w latach 2011-2014 nie dopełniły obowiązku szczepień. Stacja badając stan zaszczepienia obejmowała kontrolą karty szczepień dzieci wybrane w sposób losowy, w liczbie od dwóch do trzech roczników.

Zdaniem NIK zobowiązanie świadczeniodawców do bieżącego informowania Stacji o osobach uchylających się od przeprowadzenia obowiązkowych szczepień ochronnych oraz objęcie przez Stację kontrolą większej liczby kart szczepień dzieci może przyczynić się do zwiększenia wykrywalności osób uchylających się od obowiązku szczepień.

3. Prowadzenie zadań edukacyjnych z zakresu obowiązkowych szczepień ochronnych

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej¹⁰ (dalej: ustawa o PIS) – Państwowa Inspekcja Sanitarna inicjuje, organizuje, prowadzi, koordynuje i nadzoruje działalność oświatowo-zdrowotną w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

W okresie objętym kontrolą PSSE w ramach zadań edukacyjnych i profilaktycznych z zakresu obowiązkowych szczepień ochronnych, prowadziła następujące działania:

- corocznie, w miesiącu kwietniu, Stacja uczestniczyła w obchodach Europejskiego Tygodnia Szczepień, gdzie w zorganizowanym punkcie informacyjnym w siedzibie PSSE udzielano porad i prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych z zakresu szczepień ochronnych;
- w styczniu 2014 r. w ramach kampanii społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, zainicjowanej przez GIS, propagowano zwiększenie zaufania społeczeństwa do profilaktyki chorób zakaźnych. Adresatami tej kampanii byli w szczególności rodzice i opiekunowie dzieci, a także lekarze i pielęgniarki realizujący szczepienia ochronne. Na stronie internetowej PSSE zamieszczono spot promujący kampanię;
- w roku szkolnym 2014/2015, z inicjatywy fundacji „Gwiazda Nadziei”, PSSE zorganizowała pierwszą edycję programu edukacyjnego „Podstępne WZW”. Program realizowano w trzech szkołach ponadgimnazjalnych i objęto nim 303 uczniów;
- w związku z transgranicznym rozprzestrzenianiem się dzikiego wirusa polio, w roku 2014 PSSE zamieściła na stronie internetowej „Informacje dla osób podróżujących do Pakistanu, Syrii, Kamerunu, Gwinei Równikowej, Etiopii, Iraku, Izraela, Somalii i Nigerii w odniesieniu do poliomyelitis”. Szczególnym przesłaniem tej informacji było

⁹ Dz. U. z 2014 r., poz. 1619 ze zm.

¹⁰ Dz. U. z 2015 r., poz. 1412.

uświadomienie mieszkańców powiatu skarżyskiego, że istnieje skuteczne leczenie poliomyelitis, a największe znaczenie ma zapobieganie poprzez szczepienie;

- z okazji Światowego Dnia Gruźlicy obchodzonego 24 marca 2015 r., w holu PSSE zorganizowano punkt informacyjny, w którym propagowano wiedzę na temat zwalczania gruźlicy i znaczenia szczepień ochronnych przeciwko tej chorobie;
- PSSE w roku 2012 i 2015 włączała się w akcję „Żółty Tydzień”, której organizatorem była firma farmaceutyczna GlaxoSmithKline. Celem akcji prowadzonej za pośrednictwem Internetu było uświadomienie społeczeństwu zagrożeń zdrowotnych związanych z wirusowym zapaleniem wątroby typu A i typu B oraz edukacja w zakresie profilaktyki i przekonanie, że szczepienia przeciwko tym chorobom to inwestycja w swoje zdrowie. [dowód: akta kontroli str. 242-255]

Na stronie internetowej PSSE nie było możliwości sprawdzenia liczby wejść na konkretny artykuł z powodu braku licznika. Istniała możliwość sprawdzenia tylko ogólnej liczby odwiedzin strony internetowej. [dowód: akta kontroli str. 256]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Nadzór nad niepożądanymi odczynami poszczepiennymi

Opis stanu
faktycznego

W latach 2011-2015 (I półrocze) PSSE otrzymała dwa zgłoszenia o NOP. Zgłoszenia te miały miejsce w 2013 i 2015 r. i dotyczyły łagodnych przypadków NOP, które nie wystąpiły na skutek nieuwzględnienia przeciwwskazań lekarskich do szczepienia. Zgłoszony w 2013 r. NOP wystąpił po podaniu szczepionki p/gruźliczej w oddziale noworodkowym szpitala, po 33 dniach od zaszczepienia dziecka. NOP objawiał się powiększeniem węzłów chłonnych oraz zaczerwienieniu skóry. Tą samą serią szczepionki zaszczepiono 92 noworodki u których nie wystąpił NOP.

Drugi przypadek NOP odnotowany w 2015 r. wystąpił po podaniu szczepionki Quadracel p/błonicy, tężcowi, krztuścowi i p/polio. NOP wystąpił po dziewięciu godzinach od zaszczepienia dziecka i dotyczył nasilonej reakcji w miejscu wstrzyknięcia o średnicy powyżej 10 cm oraz gorączki 40 stopni C utrzymującej się przez 48 godzin. Tą samą serią szczepionki zaszczepiono w powiecie skarżyskim 81 dzieci, u których nie odnotowano NOP.

Opisane wyżej przypadki NOP zostały zarejestrowane w elektronicznym systemie nadzoru nad dystrybucją szczepionek – ESNDS. O ich wystąpieniu PPIS niezwłocznie powiadomił: Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny w Warszawie i Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych w Warszawie. [dowód: akta kontroli str. 206-213]

Do PPIS w badanym okresie nie wpłynęły skargi na sposób przeprowadzenia szczepienia oraz klasyfikacji odczynów poszczepiennych. [dowód: akta kontroli str. 214-215]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Wniosek

Wniosek pokontrolny

Przedstawiając powyższą ocenę ogólną wynikającą z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹, wnioskuje o podejmowanie niezwłocznych działań egzekucyjnych wobec osób trwale uchylających się od obowiązku przeprowadzenia szczepień ochronnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie

¹¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia   października 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Wicedyrektor
Tadeusz Mikołajewicz

Kontroler
Zbigniew Majewski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis